

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет географічний
Кафедра геоморфології і палеогеографії

Затверджено

На засіданні кафедри геоморфології і палеогеографії
географічного факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол №_1_ від_30_серпня_2023_р.)

Завідувачка кафедри проф. Лідія ДУБІС

Силабус

з навчальної дисципліни

“РЕЛЬЄФ І ДАВНЯ ПРИРОДА УКРАЇНИ”,

що викладається в межах ОПП

“Глобальні зміни геоморфосистем і геозагрози”

другого (магістерського) рівня вищої освіти

для здобувачів зі спеціальності **103 Науки про Землю**

Львів – 2023

Назва дисципліни	Рельєф і давня природа України
Адреса викладання дисципліни	вул. Дорошенка, 41, географічний ф-т ЛНУ ім. І. Франка, ауд. 43. Львів, 79000
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Географічний ф-т ЛНУ ім. І. Франка, кафедра геоморфології і палеогеографії
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	10 Природничі науки; 106 Географія
Викладачі дисципліни	Гнатюк Роман Михайлович, к. геогр. н., доцент, доцент кафедри геоморфології і палеогеографії
Контактна інформація викладачів	romanhnatyuk@ukr.net, roman.hnatyuk@lnu.edu.ua http://geography.lnu.edu.ua/employee/hnatyuk-roman-myhajlovych +38 099 210 6068, +38 097 582 7521 вул. Дорошенка, 41, каб. 45
Консультації з питань навчання по дисципліні відбуваються	Консультації в день проведення лекцій/практичних занять (за попередньою домовленістю). Також можливі он-лайн консультації. Для погодження часу таких консультацій слід писати на електронну пошту викладача або телефонувати.
Сторінка курсу	https://geography.lnu.edu.ua/academics/master/earth-science-geography-4-master_ https://geography.lnu.edu.ua/course/Relief-and-ancient-nature
Інформація про дисципліну	Курс розроблено таким чином, щоб надати студентам найважливіші знання про особливості розвитку рельєфу та зміни ландшафтно-кліматичних умов території України в історичному (виділення й характеристика палеогеоморфологічних і палеогеографічних етапів та подій) та просторовому (виділення й характеристика палеогеографічних регіонів) аспектах. Розглянуто підстави, проблеми та пропозиції щодо періодизації історії розвитку рельєфу та давньої природи району України в каледонську, герцинську й альпійську палеогеографічні ери. Особливу увагу приділено висвітленню історії та особливостей геоморфогенезу в палеогені, неогені та плейстоцені.
Коротка анотація дисципліни	Курс “Рельєф і давня природа України” є вибірковою дисципліною циклу професійної та практичної підготовки зі спеціальності 103 Науки про Землю для освітньо-професійної програми другого (магістерського) рівня вищої освіти, яка викладається студентам стаціонарної форми навчання у 3-му семестрі 2-го навчального року в обсязі 3 кредити (за Європейською кредитно-трансферною системою ECTS).
Мета та цілі дисципліни	Метою вивчення дисципліни є з’ясування особливостей розвитку сучасного (існуючого у наш час) й відтвореного рельєфу території України та інших компонентів її давньої природи в історичному та просторовому аспектах. Курс зорієнтовано на: 1) ознайомлення з найважливішими працями українських і зарубіжних вчених, які вивчали рельєф і давню природу України, а також із історією розвитку геоморфологічних і палеогеографічних досліджень в Україні; 2) розгляд та аналіз пропозицій і підстав щодо періодизації історії розвитку давньої природи району України, у т.ч. її рельєфу;

	<p>3) висвітлення головних рис сучасної й давньої морфоструктури та морфоскульптури території України, а також тектонічної та кліматичної зумовленості їхнього розвитку;</p> <p>4) виокремлення та характеристику головних палеогеографічних регіонів (областей та підобластей) фанерозою України;</p> <p>5) детальний розгляд палеогеографічних етапів і подій новітнього (олігоцен-четвертинного) періоду;</p> <p>6) вивчення впливу палеогеоморфологічних і ландшафтно-кліматичних умов на формування родовищ корисних копалин;</p> <p>7) ознайомлення з актуальними проблемами вивчення давньої природи України.</p>
<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<p style="text-align: center;"><i>Основна :</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Гродзинський М. Д. Еволюція ландшафтів України: ландшафтознавчо-географічний вимір проблеми : монографія. – К. : ВПЦ "Київський університет", 2023. – 432 с. 2. Паранько І. С., Ярков С. В. Геолого-географічна історія України : Навчальний посібник. – Кривий Ріг: Видавничий дім, 2006. – 110 с. 3. Рельєф України. Навчальний посібник / Б. О. Вахрушев, І. П. Ковальчук, Я. С. Кравчук та ін.; За загальною редакцією В. В. Стецюка. – К. : Видавничий Дім "Слово", 2010. – 688 с. 4. Сіренко І., Іваник М. Палеогеоморфологія : навчальний посібник. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2011. – 432 с. 5. Lithological-paleogeographic maps of Paratethys. 10 maps late eocene to pliocene. Scale: 1:5 000 000 / Editor: M. Kováč. Compiled by: Kováč M., Popov S. V., Rögl F., Rozanov A. Y., Steininger F. F., Shcherba I. G. – Stuttgart, 2004, 73 p. <p style="text-align: center;"><i>Допоміжна:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Атлас палеогеографічних карт Української РСР і Молдавської РСР (з елементами літофацій). Масштаб 1:2 500 000 / За ред. акад. АН УРСР В. Г. Бондарчука – К. : Вид-во АН УРСР, 1960. 2. Барщевський М. Є. Загальні проблеми палеогеоморфології та розвиток рельєфу Землі у фанерозої. – К. : Обрій, 2003. – 378 с. 3. Герасименко Н. П. Палеогеографія четвертинного періоду України (палеоландшафти) : підручник. – К. : Прінт-Сервіс, 2020. – 296 с. 4. Гнатюк Р. М. Навчальна програма, питання та методичні вказівки для семінарських занять і самостійних робіт з курсу "Палеогеографія України" (для студентів напряму підготовки 6.040104 – Географія). – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2013. – 29 с. 5. Геологічна палеоокеанографія океану Тетис / Ю. Сеньковський, К. Григорчук, В. Гнідець, Ю. Колтун. – К. : Наук. думка, 2004. – 172 с. 6. Медведєв А. П., Варичев О. С. Пра-Карпати (конструкція і деструкція). – Львів: ІГТГК НАН України, 2000. – 115 с. 7. Національний атлас України. – К. : ДНВП „Картографія”, 2007. – 440 с. 8. Пазинич В. Г. Топ-5 геоморфологічних та палеогеографічних проблем України / За редакцією В. В. Стецюка. – К. : "Вікпринт", 2012. – 113 с. 9. Свинко Й. М. Природа Тернопілля в геологічному минулому (за 570 млн років). – Тернопіль : Підручники і посібники, 2010. – 95 с.

	<p>10. Свинко Й. М. Природа Хмельниччини в геологічному минулому (за 680 млн років). – Тернопіль : Підручники і посібники, 2012. – 95 с.</p> <p>11. Kováč M., Plašienka D. et al. Paleogene palaeogeography and basin evolution of the Western Carpathians, Northern Pannonian domain and adjoining areas // Global and Planetary Change, 140, 2016. – P. 9–27.</p> <p>12. Scotese, C.R., 2001. Atlas of Earth History, Volume 1, Paleogeography, PALEOMAP Project, Arlington, Texas, 52 pp.</p> <p>13. Scotese, C. R., 2014. Atlas of Neogene Paleogeographic Maps (Mollweide Projection), Maps 1-7, Volume 1, The Cenozoic, PALEOMAP Atlas for ArcGIS, PALEOMAP Project, Evanston, IL.</p>
Тривалість курсу	Один семестр, 90 год.
Обсяг курсу	24 години аудиторних занять. З них 16 години лекцій і 8 годин практичних занять. 66 годин самостійної роботи.
Очікувані результати навчання	<p>У результаті вивчення цього курсу студенти повинні володіти такими загальними та фаховими компетентностями:</p> <p>ЗК 02. Вміння виявляти, ставити, вирішувати проблеми.</p> <p>ФК 03. Розуміння планети як єдиної системи, найважливіших проблем її будови та розвитку в умовах глобальних змін геоморфосистем.</p> <p>ФК 07 Сприйняття довкілля як комплексної динамічної екосистеми, володіння методиками інтегрованих геоморфологічних і палеогеографічних досліджень геоморфосистем.</p> <p>ФК 08. Здатність застосовувати знання для розуміння циклічності природних умов в антропогені, передбачати й аналізувати можливі ризики, пов'язані з деградацією вічної мерзлоти, змінами рівня Світового океану, розвитку геоморфологічних процесів в умовах глобальних змін клімату.</p> <p>Програмні результати навчання:</p> <p>ПР 13 Ідентифікувати та класифікувати відклади, процеси і форми відповідного генезису й інтерпретувати умови їхнього утворення.</p> <p>ПР 14 Прогнозувати ризики виникнення небезпечних природних і природно-антропогенних процесів та планувати способи захисту від них.</p> <p>ПР15 Аналізувати особливості розвитку морфодинамічних процесів, їх поширення у природних та антропогенних геоморфосистемах Землі.</p> <p>Після завершення цього курсу студент буде:</p> <p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> – найважливіші праці українських і зарубіжних вчених, які вивчали рельєф і давню природу України; – особливості морфоструктури і морфоскульптури території України; – історію розвитку рельєфу території України у мезокайнозої. А також: <p>1) що являє собою регіональна палеогеографія як наукова та навчальна дисципліна; 2) критерії виділення палеогеографічних етапів і регіонів різного рангу; 3) загальну схему класифікації давніх ландшафтів; 4) головні етапи й особливості розвитку давньої природи району України у ранньому та пізньому палеозої, мезозої, палеогені, міоцені, пліоцені, плейстоцені та</p>

	<p>голоцeni; 5) сучасні схеми періодизації міоцену, пліоцену, плейстоцену та голоцену України; 6) особливості розвитку давньої природи головних палеогеографічних регіонів (областей та підобластей) України.</p> <p>Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> – давати комплексну характеристику рельєфу різних сучасних і давніх регіонів (країн, провінцій, областей) України; – “читати” палеогеографічні та літолого-палеогеографічні карти дрібних та оглядових масштабів; – виокремити та схарактеризувати етапи розвитку давньої природи району України та її головні палеогеографічні регіони, самостійно здійснюючи пошук та опрацювання відповідних літературних джерел.
Ключові слова	Рельєф, давня природа, палеогеографія, палеогеографічні етапи, палеогеографічні регіони, Україна
Формат курсу	Очний
	Передбачено проведення консультацій для ліпшого розуміння та виконання практичних завдань
Теми	Подано нижче у табличній формі – СХЕМА КУРСУ “Рельєф і давня природа України”
Підсумковий контроль, форма	Залік в кінці семестру: оформляється за результатами практичних робіт, модульних контрольних робіт і підсумкового тесту.
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань із загальної геології та геоморфології, а також із палеогеографії та фізичної географії України.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Лекції, презентації, дискусія-обговорення актуальних проблем, виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань, консультація. У лекційному матеріалі (опорних конспектах лекцій) містяться ілюстрації (карти, картосхеми, фотографії об’єктів тощо), які сприяють успішному засвоєнню знань. Під час виконання практичних робіт передбачено широке застосування паперових і електронних палеогеографічних карт.
Необхідне обладнання	Вивчення курсу потребує використання мультимедійного обладнання.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали буде нараховано за наступним співвідношенням:</p> <ul style="list-style-type: none"> • практичні завдання: 50 % семестрової оцінки; максимальна кількість балів – 50 • змістові модулі (контрольні роботи) – 20 % семестрової оцінки та підсумовуючий тестовий модуль – 30 % семестрової оцінки. Максимальна кількість балів – 50 <p>Підсумкова максимальна кількість балів – 100.</p> <p>Практичні роботи студенти готують, отримавши індивідуальне завдання.</p> <p>Відвідування лекційних, семінарських і практичних занять є важливою складовою навчання. Очікується, що студенти відвідають усі практичні заняття. У разі відсутності на тому чи іншому практичному занятті їм слід турбуватись про своєчасне отримання індивідуального завдання.</p> <p>Виконання практичних завдань є необхідною передумовою для отримання заліку.</p> <p>Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p>

	<p>Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких нема серед списку рекомендованих.</p>
<p>Питання для тестів і самоконтролю</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Десятиліття, протягом якого в Україні була сформована перша школа палеогеографічних досліджень. 2. Український вчений, праці якого заклали основи сучасної періодизації плейстоцену України. 3. Дослідник, який очолив і створив київську школу палеогеографічних досліджень. 4. Спеціалізація київської палеогеографічної школи. 5. Час утворення трапової формації України. 6. Найдавніша трансгресія, задокументована у відкладах Волино-Поділля. 7. Визначна подія, яка ознаменувала початок венду у Волино-Подільському регіоні України. 8. Палеогеографічна країна, до складу якої входить Карпатська палеогеографічна область. 9. Час виокремлення Центральноукраїнської палеогеографічної області. 10. Палеогеографічний регіон України, у межах якого у ранньому венді існували наземні вулканогенні ландшафти. 11. Палеогеографічний регіон, у межах якого у палеозої були утворені пасма рифових споруд. 12. Палеогеографічний регіон, у межах якого у неогені були утворені пасма бар'єрних рифів. 13. Палеогеографічний регіон, у межах якого знайдені рештки перших наземних рослин (псилофітів). 14. Палеогеографічний регіон, у межах якого знайдені рештки панцерних риб девону. 15. Палеогеографічний регіон, у межах якого була утворена трапова формація України. 16. Палеогеографічний регіон, у межах якого була утворена червоноколірна формація девону. 17. Палеогеографічний регіон, у межах якого була утворена найпотужніша соленосна формація девону. 18. Геологічний вік – перший етап інтенсивного вуглеутворення. 19. Палеогеографічний регіон, у межах якого були утворені вулканогенні ландшафти у першій половині альпійської ери. 20. Палеогеографічна підобласть, у межах якої були утворені вулканогенні ландшафти у другій половині альпійської ери. 21. Палеогеографічний регіон, опорний для вивчення особливостей природи пізнього докембрію України. 22. Палеогеографічний регіон, опорний для вивчення особливостей природи раннього палеозою України. 23. Палеогеографічний регіон, опорний для вивчення палеогеографії силуру-раннього девону. 24. Палеогеографічний регіон, опорний для вивчення палеогеографії пізнього девону-карбону. 25. Ранньокаледонський таласократичний період відповідає 26. Ранньокаледонський геократичний період відповідає 27. Пізньокаледонський таласократичний період охоплює 28. Пізньокаледонський геократичний період припадає на 29. Каледонська палеогеографічна ера у районі України завершилась наприкінці 30. Початок герцинської палеогеографічної ери у районі України припадає на 31. Герцинська палеогеографічна ери у районі України завершилась у 32. Геологічна епоха – час появи перших наземних рослин (псилофітів). 33. Час широкого розвитку болотних ландшафтів у палеозої припадає на

- ...
34. Розквіт наземної флори у герцинську палеогеографічну еру припадає на ...
 35. Рештки граптолітів характерні для морських відкладів періоду.
 36. Час існування штурієвої фауни.
 37. Геологічний вік – час появи гіпаріонової фауни.
 38. Вік полтавської флори.
 39. Найбільша фанерозойська трансгресія.
 40. Найбільша ранньопалеозойська трансгресія.
 41. Найбільша кайнозойська трансгресія.
 42. Найбільша неогенова трансгресія.
 43. Остання “велика” неогенова трансгресія.
 44. Пізньоміоценовий басейн Центрального Паратетису, розміщений на Закарпатті.
 45. Міоценовий басейн Східного Паратетису.
 46. Наймолодший міоценовий басейн Східного Паратетису.
 47. Басейн півдня України – попередник понтичного басейну.
 48. Ранньопліоценовий етап розвитку давнього Чорноморського басейну.
 49. Пізньопліоценовий етап розвитку давнього Чорноморського басейну.
 50. Еоплейстоценовий етап розвитку давнього Чорноморського басейну.
 51. Найбільша ранньонеоплейстоценова трансгресія давнього Чорноморського басейну.
 52. Найбільша середньонеоплейстоценова трансгресія давнього Чорноморського басейну.
 53. Найбільша пізньонеоплейстоценова трансгресія давнього Чорноморського басейну.
 54. Найбільша трансгресія Чорноморського голоценового басейну.
 55. Наймолодша трансгресія Чорноморського голоценового басейну.
 56. Наймолодший геократичний період альпійської палеогеографічної ери.
 57. Геологічний період – час тривалого панування гумідних умов протягом герцинської палеогеографічної ери.
 58. Час тривалого панування аридних умов протягом останніх 400 млн. років фанерозою.
 59. Геологічна епоха – кліматичний оптимум кайнозою.
 60. Геологічний вік – кліматичний оптимум пізнього кайнозою.
 61. Геологічний вік – кліматичний оптимум пліоцену.
 62. Палеогеографічний етап – кліматичний оптимум середнього неоплейстоцену України.
 63. Період – кліматичний оптимум голоцену.
 64. Епоха – кліматичний оптимум другої половини субатлантичного періоду.
 65. Льодовикова епоха – час максимальної трансгресії плейстоценового льодовика на теренах України.
 66. Геологічна епоха – кліматичний песімум палеогену.
 67. Геологічний вік – кліматичний песімум міоцену.
 68. Кліматичний песімум плейстоцену.
 69. Кліматичний песімум субатлантичного періоду – назва та час.
 70. Головні палеогеографічні етапи (віки) пліоцену України.
 71. Мессінська екологічна криза – місце та час.
 72. Завершальний палеогеографічний етап раннього неоплейстоцену України.
 73. Перший палеогеографічний етап середнього неоплейстоцену України.
 74. Етап тривалого існування особливо суворих кліматичних умов протягом пізнього неоплейстоцену України.
 75. Завершальний палеогеографічний етап пізнього неоплейстоцену України.
 76. Головний етап формування плейстоценового лесового покриву України.

	<p>77. Залізний вік Криму.</p> <p>78. Геологічна епоха – час утворення найдавніших бар'єрних рифів.</p> <p>79. Геологічна епоха мезозою, під час якої існували сприятливі умови для формування рифів у різних регіонах України.</p> <p>80. Геологічний вік – час широкого розповсюдження літотамнієвих водоростей у межах Волино-Поділля.</p> <p>81. Час засолення Волино-Подільського басейну протягом міоцену.</p> <p>82. Час опріснення Волино-Подільського моря протягом міоцену.</p> <p>83. Геологічний період – час формування особливо потужних товщ соленосних відкладів.</p> <p>84. Геологічна епоха мезозою – етап формування евапоритових товщ на Українському Передкарпатті та Волино-Поділля.</p> <p>85. Геологічна епоха кайнозою – етап формування евапоритових товщ на Українському Передкарпатті та Волино-Поділля.</p> <p>86. Час утворення наймолодших бар'єрних рифів.</p> <p>87. Час утворення подільських бар'єрних рифів.</p> <p>88. Геологічний вік – наймолодший етап утворення рифів в Україні.</p> <p>89. Кліматичні умови формування подільського олд-реду.</p> <p>90. Тип ранньопалеозойських епіконтинентальних басейнів у Волино-Подільському регіоні України.</p> <p>91. Утворення флішової формації у Карпатському регіоні України розпочалось на початку</p> <p>92. Утворення флішової формації у Карпатському регіоні України завершилось на початку</p> <p>93. Вулканогенні ландшафти Українського Закарпаття сформувались протягом</p> <p>94. Новітній етап горотворення у зовнішній частині Флішових Карпат розпочався у</p> <p>95. Формування сучасних Кримських гір розпочалось у</p> <p>96. Геологічна епоха – час формування вулканогенних ландшафтів у межах Гірського Криму.</p> <p>97. Ландшафти Волино-Поділля, властиві для епохи нагромадження товщ дністровської серії девону.</p> <p>98. Ландшафти, типові для території України у час існування полтавської флори.</p> <p>99. Лісові ландшафти у внутрішніх областях суходолу України появляються у</p> <p>100. Ландшафти, типові для суходолу півдня України у час існування гіпаріонової фауни.</p>
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано після завершення курсу.

Розподіл балів, які отримують студенти

Модулі та практичні роботи				Тест наприкінці семестру	Сума
Практичні роботи		Змістові модулі			
1	2	модуль 1 Т1-3	модуль 2 Т4-8	30	100
20	30	10	10		
= 50		= 20			

T1, T2, ... T8 – теми лекційних занять

**Шкала оцінювання: вузу, національна
та ECTS**

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
81-89	B	добре	
71-80	C		
61-70	D	задовільно	
51-60	E		
21-50	FX	незадовільно	не зараховано
0-20	F	незадовільно (без права перездачі)	не зараховано (без права перездачі)

***СХЕМА КУРСУ “Рельєф і давня природа України”**

Тижд./ дата/ год.	Тема, план, короткі тези	Форма заняття	Література / Ресурси в інтернеті	Завдання, год	Термін виконання
Згідно з розкладом навчання на 3-й семестр	<p>Тема 1. Рельєф України та особливості його формування. Загальні риси рельєфу (морфологія, генезис, вік) та чинники його формування. Геоструктурна основа та її відображення у рельєфі. Неотектоніка та рельєф України. Сучасні та давні клімато-морфологічні зони та пояси. Геоморфологічні регіони України.</p> <p><i>Історія вивчення рельєфу території України.</i></p>	Лекція	<p>1. Герасименко Н. П. Палеогеографія четвертинного періоду України (палеоландшафти) : підручник. – К. : Прінт-Сервіс, 2020. – 296 с.</p> <p>2. Гнатюк Р. М. Навчальна програма, питання та методичні вказівки для семінарських занять і самостійних робіт з курсу “Палеогеографія України” (для студентів напряму підготовки 6.040104 – Географія). – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2013. – 29 с.</p> <p>3. Рельєф України. Навчальний посібник / Б. О. Вахрушев, І. П. Ковальчук, Я. С. Кравчук та ін.; За загальною редакцією В. В. Стецюка. – К. : Видавничий Дім “Слово”, 2010. – 688 с.</p>	2	До наступного заняття
	<p>Тема 2. Давня природа України та її вивчення. Історична географія та палеогеографія України. Становлення палеогеографії. Палеогеографічна етапність. Палеогеографічні етапи фанерозою України. Розвиток палеогеографічних досліджень в Україні.</p> <p><i>Палеогеографічне районування. Палеогеографічні регіони фанерозою України.</i></p>	Лекція	<p>1. Барщевський М. Є. Загальні проблеми палеогеоморфології та розвиток рельєфу Землі у фанерозої. – К. : Обрій, 2003. – 378 с.</p> <p>2. Герасименко Н. П. Палеогеографія четвертинного періоду України (палеоландшафти) : підручник. – К. : Прінт-Сервіс, 2020. – 296 с.</p> <p>3. Гнатюк Р. М. Навчальна програма, питання та методичні вказівки для семінарських занять і самостійних робіт з курсу “Палеогеографія України” (для студентів напряму підготовки 6.040104 – Географія). – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2013. – 29 с.</p>	2	

Згідно з розкладом навчання на 3-й семестр	<p>Тема 3. Природа району України у пізньому докембрії-ранньому палеозої. Палеогеографія пізнього докембрію району України: головні палеогеографічні етапи, події та регіони. Загальна схема класифікації давніх ландшафтів. Пізньопротерозойські ландшафти району України. Природа України у ранньому палеозої.</p> <p><i>Загальна характеристика пізнього докембрію.</i></p>	Лекція	<p>1. Атлас палеогеографічних карт Української РСР і Молдавської РСР (з елементами літофації). Масштаб 1:2 500 000 / За ред. акад. АН УРСР В. Г. Бондарчука – К. : Вид-во АН УРСР, 1960.</p> <p>2. Паранько І. С., Ярков С. В. Геолого-географічна історія України : Навчальний посібник. – Кривий Ріг: Видавничий дім, 2006. – 110 с.</p> <p>3. Рябенко В. А., Міхницька Т. П. Рифей України. – Київ : Вид-во УКР ДГРІ, 2000. – 180 с.</p> <p>4. Свинко Й. М. Природа Хмельниччини в геологічному минулому (за 680 млн років). – Тернопіль : Підручники і посібники, 2012. – 95 с.</p> <p>5. Сіренко І., Іваник М. Палеогеоморфологія : навчальний посібник. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2011. – 432 с.</p> <p>6. Scotese, C.R., 2001. Atlas of Earth History, Volume 1, Paleogeography, PALEOMAP Project, Arlington, Texas, 52 pp.</p>	2	
	<p>Тема 4. Природа України в герцинську палеогеографічну еру. Загальна характеристика та періодизація герцинської палеогеографічної ери. Таласократичний період: рання (девонська) та пізня (кам'яновугільна) епохи. Геократичний (пермо-тріасовий) період.</p> <p><i>Волино-Подільська та Дніпровсько-Донецька області в герцинську палеогеографічну еру.</i></p>	Лекція	<p>1. Атлас палеогеографічних карт Української РСР і Молдавської РСР (з елементами літофації). Масштаб 1:2 500 000 / За ред. акад. АН УРСР В. Г. Бондарчука – К. : Вид-во АН УРСР, 1960.</p> <p>2. Паранько І. С., Ярков С. В. Геолого-географічна історія України : Навчальний посібник. – Кривий Ріг: Видавничий дім, 2006. – 110 с.</p> <p>3. Свинко Й. М. Природа Тернопілля в геологічному минулому (за 570 млн років). – Тернопіль : Підручники і посібники, 2010. – 95 с.</p> <p>4. Scotese, C.R., 2001. Atlas of Earth History, Volume 1, Paleogeography, PALEOMAP Project, Arlington, Texas, 52 pp.</p>	2	
		Самостійна робота		Опрацювати тему, 6 год.	До наступного заняття
		Самостійна робота		Опрацювати тему, 8 год.	До наступного заняття

	<p>Тема 5. Природа України в альпійську палеогеографічну еру. Донеогенові етапи. Часові рамки та періодизація альпійської палеогеографічної ери. Загальна характеристика ери. Ранньоальпійський (мезозойський) період. Середньоальпійський (палеогеновий) період. Карпатський регіон України в палеогені.</p> <p><i>Волино-Поділля у крейдовому періоді.</i></p>	<p>Лекція</p> <p>Само-стійна робота</p>	<p>1. Атлас палеогеографічних карт Української РСР і Молдавської РСР (з елементами літофації). Масштаб 1:2 500 000 / За ред. акад. АН УРСР В. Г. Бондарчука – К. : Вид-во АН УРСР, 1960.</p> <p>2. Геологічна палеоокеанографія океану Тетис / Ю. Сеньковський, К. Григорчук, В. Гнідець, Ю. Колтун. – К. : Наук. думка, 2004. – 172 с.</p> <p>3. Медведєв А. П., Варичев О. С. Пра-Карпати (конструкція і деструкція). – Львів: ІТГК НАН України, 2000. – 115 с.</p> <p>4. Паранько І. С., Ярков С. В. Геолого-географічна історія України : Навчальний посібник. – Кривий Ріг: Видавничий дім, 2006. – 110 с.</p> <p>5. Kováč M., Plašienka D. et al. Paleogene palaeogeography and basin evolution of the Western Carpathians, Northern Pannonian domain and adjoining areas // Global and Planetary Change, 140, 2016. – P. 9–27.</p> <p>6. Scotese, C. R., 2001. Atlas of Earth History, Volume 1, Paleogeography, PALEOMAP Project, Arlington, Texas, 52 pp.</p>	<p>2</p> <p>Опрацювати тему, 6 год.</p>	<p>До наступного заняття</p>
<p>Згідно з розкладом навчання на 3-й</p>	<p>Тема 6. Природа України у неогені. Періодизація міоцену Тетису та Паратетису. Природа України у ранньому міоцені. Палеогеографічна ситуація в середньому міоценовий час. Палеогеографія України у пізньому міоцені: сарматський етап; меотичний етап; понтичний етап.</p> <p><i>Природа України у пліоценовий час.</i></p>	<p>Лекція</p> <p>Само-стійна робота</p>	<p>1. Атлас палеогеографічних карт Української РСР і Молдавської РСР (з елементами літофації). Масштаб 1:2 500 000 / За ред. акад. АН УРСР В. Г. Бондарчука – К. : Вид-во АН УРСР, 1960.</p> <p>2. Паранько І. С., Ярков С. В. Геолого-географічна історія України : Навчальний посібник. – Кривий Ріг: Видавничий дім, 2006. – 110 с.</p> <p>3. Гродзинський М. Д. Еволюція ландшафтів України: ландшафтознавчо-географічний вимір проблеми : монографія. – К. : ВПЦ "Київський університет", 2023. – 432 с.</p> <p>4. Lithological-paleogeographic maps of Paratethys. 10 maps late eocene to pliocene. Scale: 1:5 000 000 / Editor: M. Kováč. Compiled by: Kováč M., Popov S. V., Rögl F., Rozanov A. Y., Steininger F. F., Shcherba I. G. – Stuttgart, 2004, 73 p.</p> <p>5. Scotese, C. R., 2014. Atlas of Neogene Paleogeographic Maps. Maps 1-7, Volume 1. The Cenozoic, PALEOMAP Atlas for ArcGIS, PALEOMAP Project, Evanston, IL.</p>	<p>2</p> <p>Опрацювати тему, 6 год.</p>	<p>До наступного заняття</p>

се- местр	ПР 1. Аналіз оглядових палеогеографічних карт.	Практична робота	1. Атлас палеогеографічних карт Української РСР і Молдавської РСР (з елементами літофації). Масштаб 1:2 500 000 / За ред. акад. АН УРСР В. Г. Бондарчука – К. : Вид-во АН УРСР, 1960. 2. Lithological-paleogeographic maps of Paratethys. 10 maps late eocene to pliocene. Scale: 1:5 000 000 / Editor: M. Kováč. Compiled by: Kováč M., Popov S. V., Rögl F., Rozanov A. Y., Steininger F. F., Shcherba I. G. – Stuttgart, 2004, 73 p.	Підготовка та представлення ілюстрованого реферату, 4 год.	До наступного практичного заняття
	Тема 7. Природа України в антропогені. Загальні риси та вивченість плейстоцену України. Періодизація плейстоцену України. Ео- та неоплейстоцен. Епоха останнього зледеніння. Чорноморська палеогеографічна область у плейстоцені. Природа України у пізньольодовиковий і голоценовий час. <i>Історія Чорноморського басейну у пізньольодовиковий і голоценовий час.</i>	Лекція Само- стійна робота	1. Герасименко Н. П. Палеогеографія четвертинного періоду України (палеоландшафти) : підручник. – К. : Принт-Сервіс, 2020. – 296 с. 2. Гродзинський М. Д. Еволюція ландшафтів України: ландшафтознавчо-географічний вимір проблеми : монографія. – К. : ВПЦ "Київський університет", 2023. – 432 с. 3. Національний атлас України. – К. : ДНВП „Картографія”, 2007. – 440 с. 4. Пазинич В. Г. Топ-5 геоморфологічних та палеогеографічних проблем України / За редакцією В. В. Стецюка. – К. : “Вік принт”, 2012. – 113 с. 5. Сіренко І., Іваник М. Палеогеоморфологія : навчальний посібник. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2011. – 432 с.	2 Опрацювати тему, 6 год.	До наступного заняття
	ПР 2. Характеристика вибраного палеогеографічного регіону.	Практична робота	1. Атлас палеогеографічних карт Української РСР і Молдавської РСР (з елементами літофації). Масштаб 1:2 500 000 / За ред. акад. АН УРСР В. Г. Бондарчука – К. : Вид-во АН УРСР, 1960. 2. Lithological-paleogeographic maps of Paratethys. 10 maps late eocene to pliocene. Scale: 1:5 000 000 / Editor: M. Kováč. Compiled by: Kováč M., Popov S. V., Rögl F., Rozanov A. Y., Steininger F. F., Shcherba I. G. – Stuttgart, 2004, 73 p.	Підготовка та представлення ілюстрованого реферату, 4 год.	До наступного заняття
	Тема 8. Прикладні аспекти вивчення рельєфу та давньої природи України. Пошук корисних копалин: сучасний рельєф і родовища корисних копалин; палеогеоморфологічні та ландшафтно-кліматичні умови формування родовищ корисних копалин. Палеогеографія і прогнози розвитку доквілля. Інженерно-геоморфологічний аспект. Рельєф як екологічний чинник, естетичний і рекреаційний ресурс. <i>Рельєф та сучасні рельєфотвірні процеси як складові екосистеми людини.</i>	Лекція Само- стійна робота	1. Рельєф України. Навчальний посібник / Б. О. Вахрушев, І. П. Ковальчук, Я. С. Кравчук та ін.; За загальною редакцією В. В. Стецюка. – К. : Видавничий Дім “Слово”, 2010. – 688 с. 2. Сіренко І., Іваник М. Палеогеоморфологія : навчальний посібник. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2011. – 432 с. 3. Стецюк В. В., Рудько Г. І., Ткаченко Т. І. Екологічна геоморфологія України. Навчальний посібник. – К. : Вища школа, 2009. – 367 с.	2 Опрацювати тему, 8 год.	До модуля